

Huvudman

Botkyrka kommun
medborgarcenter@botkyrka.se

Beslut

Datum 2025-12-18

Dnr SI 2025:7906

Sida 1 (10)

Ärendet

Tillsyn av anpassad grundskola Björkhaga skola AGR i Botkyrka kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Botkyrka kommun att senast den **27 augusti 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande områdena lärare och undervisningens innehåll och omfattning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Botkyrka kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart och får inte överklagas (26 kap. 10 § och 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen).

Botkyrka kommun ska vidta följande åtgärder

Lärare

1. Se till att undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, om lärarna inte omfattas av något av undantagen från dessa krav. Huvudmannen ska i sin redovisning av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över hur undervisningen kommer att fördelas mellan lärarna läsåret 2026/2027. Av förteckningen ska framgå i vilka klasser samt i vilka ämnen eller ämnesområden som lärarna undervisar. Huvudmannen ska även inkomma med en förteckning över de lärartjänster som huvudmannen har tillsatt eller avser att tillsätta på Björkhaga skola AGR inför läsåret 2026/2027. För det fall huvudmannen avser att för undervisningen använda lärare utan legitimation och/eller rätt behörighet, ska huvudmannen i redovisningen ange vilken undantagsbestämmelse beslutet grundar sig på och motivera varför bestämmelsen är tillämplig i det aktuella fallet. Dokumentation av rekryteringsförsök, inklusive annonser, som gjorts från den 18 december 2025 till och med den 25 augusti 2026 ska bifogas redovisningen av vidtagna åtgärder. (2 kap. 13 § skollagen och

2 kap. 11–16 §§ förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare.)

2. Se till att huvudmannen, i förekommande fall, fattar beslut om att en person som är visstidsanställd som lärare får bedriva undervisning under längre tid än sex månader. Huvudmannen ska i sin redovisning av vidtagna åtgärder redovisa vilka lärare som under perioden den 18 december 2025 till och med den 25 augusti 2026 har visstidsanställts samt i förekommande fall redovisa beslut om att personen som är visstidsanställd som lärare får bedriva undervisning under längre tid än sex månader. (2 kap. 19 § skollagen.)
3. Se till att endast personer som har lärarlegitimation anställs utan tidsbegränsning som lärare. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder redovisa vilka lärare som under perioden den 18 december 2025 till den 25 augusti 2026 har anställts utan tidsbegränsning. De anställda lärarnas legitimationer ska bifogas redovisningen. (2 kap. 20 § skollagen.)

Undervisningens innehåll och omfattning

1. Se till att rektorn organiserar och schemalägger så att eleverna får sin garanterade undervisningstid tillgodosedd i ämnen respektive ämnesområden i enlighet med den av huvudmannen beslutade fördelningen av undervisningstimmar. Av redovisningen av vidtagna åtgärder ska framgå hur huvudmannen säkerställer att eleverna får den undervisningstid som framgår av timplanen för anpassade grundskolan. (11 kap. 7 § skollagen och bilaga 2 skolförordningen [2011:185].)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2025:7906) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2025 inlett en tillsyn av Björkhaga skola AGR som är en 1–9 skola i Botkyrka kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Björkhaga skola AGR följer gällande bestämmelser om lärare och undervisningens innehåll och omfattning.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 21 oktober 2025 och 10 november 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat scheman för elever, huvudmannens timplan samt lärares legitimation och behörighet. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför tillsynen granskat skolans lärarförteckning och scheman. Av lärarförteckning och intervju med rektorn framgår att skolan saknar speciallärare med behörighet att undervisa i den anpassade grundskolan. Rektorn uppger i intervju att en lärare just nu går utbildningen och att en lärare har sökt utbildningen. Speciallärare med behörighet att undervisa i den anpassade grundskolan har saknats under de senaste åren. Enligt rektorn har skolan inte annonserat efter speciallärare med behörighet att undervisa i den anpassade grundskolan under det senaste året. Rektorn uppger vidare att hon inte diskuterat med huvudmannen om det finns behörig och legitimerad personal att tillgå inom huvudmannens organisation.

Vidare framgår att en lärare i årskurserna 4–9 saknar lärarlegitimation och är obehörig. Av utredningen framgår att läraren är visstidsanställd som lärare. Rektor uppger i intervju att anställningen är från 12 augusti 2025 till 11 augusti 2026. Rektorn uppger i intervju att hon har fattat beslut om anställningen. Huvudmannen har inte varit delaktig i beslutet om anställning.

Av utredningen framgår att en lärare på mellanstadiet med tillsvidareanställning saknar lärarlegitimation. Enligt intervju med rektorn har läraren varit tillsvidareanställd som lärare hos huvudmannen sedan 2013. Huvudmannen har inkommit med ett anställningsavtal för läraren, daterat den 9 december 2025, där det framgår att läraren anställts tills vidare som lärare i anpassad grundskola från och med den 4 augusti 2025. Av anställningsavtalet framgår även att läraren är överflyttad i samband med att en verksamhet flyttats till Björkhaga skola AGR.

Av inkommen lärarförteckning framgår att skolan har flera elevassistenter anställda. Enligt intervju med lärare och elevassistenter finns elevassistenterna med i klasserna som stöd både under lektioner och vid exempelvis förflyttningar under dagen. Vidare framkommer av intervjuer med lärare och elevassistenter att elevassistenter ibland går i väg med några elever i en klass till ett annat rum en del av en lektion. Enligt intervju med lärare är det läraren som har planerat och följer upp lektioner även i de fall några elever arbetar tillsammans med en elevassistent i ett annat rum. Av intervju med elevassistenter framgår att lärare i dessa fall ansvarar för material. En lärare uppger i intervju att det vid enstaka tillfällen, exempelvis vid sjukdom bland lärare, även kan hända att en elevassistent leder lektioner och då informerar lärare elevassistenten vad som ska göras. Rektorn uppger i intervju att om en elevassistent leder lektioner vid lärarens frånvaro finns det en planering som läraren har gjort, alternativt att elevassistenten får hjälp av en annan lärarkollega.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Behörig att undervisa i anpassade grundskolan är den som har avlagt speciallärarexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Läraren måste därutöver vara behörig att undervisa i det ämne han eller hon undervisar i. Läraren är dessutom behörig att undervisa i det eller de ämnesområden för vilket ett sådant ämne är relevant (2 kap. 11–16 §§ förordning om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare).

Endast den som har legitimation får anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning (2 kap. 20 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § skollagen eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får

bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Om en person ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader, ska huvudmannen först fatta beslut om detta (2 kap. 18 och 19 §§ skollagen).

Av förarbetena till bestämmelsen framkommer det att för att få använda en annan lärare i den befintliga organisationen, i enlighet med undantagsregeln, bör det vara tillräckligt att det i huvudmannens organisation inte finns någon lärare med rätt utbildning tillgänglig. Handlar det om nyrekrytering bör huvudmannen naturligtvis så långt möjligt anställa lärare med en utbildning avsedd för den undervisning läraren ska bedriva (prop. 2009/10:165 s. 268 f.).

Det framgår vidare i förarbetena att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (prop. 2009/10:165 s. 652 f.).

Med undervisning avses sådana processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen).

En legitimerad lärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver (2 kap. 15 § skollagen).

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen (5 kap. 2 § skolförordningen).

Av förarbetena till skollagen framgår att i definitionen av undervisningsbegreppet ligger också att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras (prop. 2009/10:165 s. 633).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens verksamhet vid Björkhaga skola AGR brister i förhållande till författningarnas krav på lärare.

Av utredningen framgår visserligen att undervisningen bedrivs under ledning av lärare. Men av utredningen framgår att ingen av lärarna har

speciallärarexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Av förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare framgår att en lärare ska ha sådan examen och specialisering för att vara behörig att undervisa i anpassad grundskola. Utöver detta ska en lärare ha behörighet för de ämnen han eller hon undervisar i. Av utredningen framgår vidare att rektorn varken har undersökt om det finns behöriga lärare inom huvudmannens organisation eller annonserat efter speciallärare med behörighet att undervisa i den anpassade grundskolan under det senaste året. Av skollagen framgår att om det inte finns någon lärare att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven på behörighet får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta innebär att huvudmannen varje år är skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen i anpassad grundskola. Att huvudmannen inte undersökt om det finns speciallärare med behörighet att undervisa i den anpassade grundskolan inom huvudmannens organisation som kan undervisa på Björkhaga skola AGR eller annonserat efter sådana lärare under det senaste året är därmed en brist.

Av utredningen framgår även att rektor har visstidsanställt en person som saknar lärarlegitimation som lärare under ett år. Vidare framgår att huvudmannen inte fattat beslut om detta. Av skollagen framgår att huvudmannen ska fatta beslut om lärare utan legitimation och utan rätt behörighet ska bedriva undervisning under längre tid än sex månader. Rektorn kan alltså inte besluta att en person som saknar lärarlegitimation och behörighet för viss undervisning ska bedriva undervisning under längre tid än sex månader, om inte huvudmannen först har beviljat detta genom ett beslut. Att huvudmannen inte har fattat beslut om att denna lärare ska bedriva undervisning under längre tid än sex månader är därmed en brist.

Av utredningen framgår vidare att huvudmannen har tillsvidareanställt en person som saknar lärarlegitimation som lärare. Av skollagen framgår att endast den som har legitimation får anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning. Att personen tillsvidareanställts trots att hen saknar lärarlegitimation är en brist.

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Björkhaga skola AGR omfattar fem klasser med elever från årskurs 1 till årskurs 9. I en klass på lågstadiet finns elever som läser ämnen och ämnesområden och på mellanstadiet finns en klass med elever som läser ämnen. På högstadiet finns två klasser för elever som läser ämnen, och en klass där elever läser ämnesområden.

Av huvudmannens inkomna dokumentation framgår att huvudmannen har en timplan för anpassad grundskola. Enligt intervju med rektorn är det den timplanen som används på skolan vid schemaläggning. Av inkommen dokumentation framgår vidare att det finns ett så kallat ramschema för de olika klasserna där lektioner i praktisk-estetiska ämnen är inlagda och övriga lektioner benämns "arbetspass". Av intervju med lärare framgår att schemaläggaren för hela skolan först lägger in lektioner för de praktisk-estetiska ämnena slöjd, musik och idrott och hälsa för alla klasser. Övriga lektioner inom ramschemat är utlagda som arbetspass, och flera lärare kan vara schemalagda på ett och samma arbetspass. Dessa ramscheman där flera lärare är schemalagda på varje arbetspass är enligt intervju med lärare och rektor en lösning för att närvaroregistrering ska fungera. Av intervju med lärare och rektor framgår att det också finns handskrivna scheman där ämnen/ämnesområden är utskrivna. Dessa scheman som är handskrivna utarbetas av lärare som arbetar i verksamheten; en lärare på lågstadiet, en lärare på mellanstadiet och en lärare på högstadiet. Lärare på mellan- och högstadiet beskriver att de räknar på tid för olika ämnen och lägger ut ämnen utifrån en timplan de har fått av rektor. Enligt intervju med rektor är det huvudmannens timplan som lärarna har som underlag för schemaläggning av ämnen och ämnesområden. Av intervju med rektor framgår att rektor inte har fattat beslut om skolans val eller om fördelningsbar tid för elever som läser ämnesområden, utan att lärare som gör schemaläggning utgår från huvudmannens timplan. Av intervju med både lärare och rektor framgår att det har varit en viss utmaning att få till schemat innevarande läsår, bland annat för att skolan har fått fler elever. Den schemaläggande läraren på högstadiet uppger i intervju att schemat med ämnen kanske inte stämmer helt överens med huvudmannens timplan. Rektor uppger i intervju att skolan på det stora hela följer huvudmannens timplan när scheman läggs för alla stadier, men skolan har varit tvungen att anpassa schemana där det inte gått ihop.

Schemaläggande lärare på mellanstadiet och högstadiet uppger i intervju att de lämnar scheman för de olika klasserna till rektor när dessa är klara i början av höstterminen. Rektor beskriver i intervju att hon då tittar på scheman på en övergripande nivå men inte räknar undervisningstid. Rektor uppger att hon inte vet om dokumentation finns om hur mycket tid

som är utlagt för elever i olika årskurser i olika ämnen/ämneshområden. Rektorn beskriver att hon litar på lärarna som schemalägger.

Av handskrivna scheman för de fem klasserna där ämnen/ämneshområden finns inskrivna framgår att det på lågstadiet finns två pass om sammanlagt 180 minuter som benämns "ämneshområdesövning". Detta gäller både för elever som läser ämnen och ämneshområden. Rektorn uppger i intervju att hon inte vet vilka ämnen de lektionerna innefattar och att hon inte har sett schemat för lågstadiet tidigare. Vid en kompletterande intervju uppger rektorn att olika ämnen samverkar på de passen på lågstadiet. På mellanstadiet finns ämnen utskrivna på samtliga lektioner och av intervju med lärare framgår att detta schema följs. På högstadiet finns ämnen/ämneshområden angivna för en övervägande del av lektionerna men vid ett pass i en av klasserna anges både matematik och svenska, och i båda högstadielklasserna där elever läser ämnen finns arbetspass med teknik och bild på samma lektion. Läraren i teknik och bild uppger i intervju att hen avsätter hälften av tiden till varje ämne på passen, och rektorn uppger i intervju att det är en samverkan mellan ämnena.

Av mottagna ramscheman samt handskrivna scheman med utlagda lektioner för specifika ämnen/ämneshområden framgår att timtalet i alla ämnen inte stämmer med huvudmannens timplan eller med timplaner för anpassade grundskolan (bilaga 2 till skolförordningen). Ett exempel är ämnet slöjd där det på mellanstadiet är utlagt 70 minuter per vecka enligt det handskrivna schemat, medan huvudmannens timplan anger 147 minuter per vecka och läsår i årskurs 4, 5 och 6. De handskrivna schemana för elever som läser ämnen på högstadiet anger 65 minuter per vecka i slöjd medan huvudmannens timplan anger 130 minuter per vecka för årskurs 7 och 8 samt 135 minuter per vecka för årskurs 9. Rektorn bekräftar i intervju att skolan har lagt ut färre timmar i slöjd jämfört med huvudmannens och timplaner för anpassade grundskolan, samt att det som är utlagt i flera ämnen inte stämmer med huvudmannens timplan eller timplaner för anpassade grundskolan. Vidare är det för elever som läser ämnen utlagt 155 minuter i samhällsorienterande ämnen (SO) för elever i den ena högstadielklassen och 185 minuter i den andra klassen enligt de handskrivna schemana. Huvudmannens timplan anger 197 minuter per vecka för SO i årskurs 7, 8 och 9. I musik är 50 minuter utlagt i båda högstadielklasserna där elever läser ämnen medan huvudmannens timplan anger 85 minuter i årskurs 7, 8 och 9. Rektorn instämmer vid intervju i att det är färre timmar än vad som anges i huvudmannens timplan även i musik och SO på högstadiet. Rektorn uppger i en kompletterande intervju att schemaläggning i förhållande till timplanen är något som behöver ses över i samarbete med huvudmannen, samt att rektorn just har inlett ett arbete för att dokumentera och följa upp vad som läggs ut i tid i olika ämnen/ämneshområden för elever på den anpassade grundskolan.

Rättslig reglering

Anpassade grundskolan omfattar utbildning i ämnen eller inom ämnesområden, eller en kombination av dessa (11 kap. 5 § skollagen).

Av skollagen framgår vilka ämnen och ämnesområden som undervisningen i anpassade grundskolan ska omfatta (11 kap. 6 § skollagen). Den totala undervisningstiden för varje elev som läser ämnen i anpassade grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. För en elev som läser ämnesområden ska den totala undervisningstiden vara minst 6 665 timmar (11 kap. 7 § skollagen). Av timplaner för anpassade grundskolan framgår den minsta garanterade undervisningstiden i timmar per stadium och ämne respektive ämnesområde (bilaga 2 till skolförordningen).

Huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden (10 kap. 3 § skolförordningen).

För elever som får undervisning i en kombination av ämnen och ämnesområden får rektorn besluta om avvikelser från timplanerna i den omfattning som behövs. Även för andra elever får rektorn besluta om avvikelser från timplanerna i den omfattning som behövs för att anpassa undervisningen till elevernas särskilda förutsättningar och behov. Ett sådant beslut får också medföra avvikelser från timplanerna. Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta ett sådant beslut (10 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Botkyrka kommun inte uppfyller författningarnas krav på undervisningens innehåll och omfattning då samtliga elever inte får sin garanterade undervisningstid enligt timplaner för den anpassade grundskolan. Skolinspektionen konstaterar att det inte fullt ut är möjligt att fastställa i vilken utsträckning eleverna vid Björkhaga skola AGR får undervisning i olika ämnen och ämnesområden eftersom det bland annat för lågstadiet finns handskrivna scheman som huvudmannen har skickat in där schemalagda pass benämns som "ämnesövergripande", samt att det för vissa ämnen på högstadiet anges två ämnen på ett och samma pass. Vidare framgår att rektorn inte har fattat beslut om skolans val eller fördelningsbar tid, men i exempelvis slöjd, SO och musik på högstadiet finns mindre undervisningstid utlagt i de handskrivna schemana än vad som framgår av huvudmannens beslut om fördelning av undervisningstiden. Av utredningen framgår att rektorn tittar på scheman inledningsvis på höstterminen när dessa är klara, men rektorn räknar inte på timtal eller följer upp vad som är utlagt i tid för olika ämnen och ämnesområden i den anpassade grundskolan. Av timplaner för grundskolan framgår elevernas garanterade undervisningstid för ämnen respektive ämnesområden. Vidare framgår av skolförordningen att huvudmannen ska

besluta om fördelningen av undervisningstiden mellan årskurserna. Att skolans scheman avviker från huvudmannens beslut om fördelning av undervisningstiden innebär att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid, vilket är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Botkyrka kommuns verksamhet vid Björkhaga skola AGR uppfyller inte författningarnas krav vad gäller områdena lärare och undervisningens innehåll och omfattning. Det finns därför skäl att förelägga Botkyrka kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

X Joakim Öberg

Beslutsfattare

Signerat av: Joakim Roeraade Öberg

X Anneli Flygare Rydell

Föredragande

Signerat av: Anneli Flygare Rydell

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Martina Gregic Hansson medverkat.